

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 542/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti D., s. r. o., zastúpenej obchodnou spoločnosťou O. s. r. o., v mene ktorej koná advokát JUDr. M. V., vedené pod sp. zn. Rvp 7324/2014 a sp. zn. Rvp 7328/2014, ktorými namieta porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd „*odmietnutím odvolania*“ proti rozhodnutiu Daňového úradu Bratislava č. 9103309/5/1470929/2014 z 11. apríla 2014 a proti rozhodnutiu Daňového úradu Bratislava č. 9103309/5/1470644 z 11. apríla 2014, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti D., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 7324/2014 a sp. zn. Rvp 7328/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 542/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti D., s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na ich prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., s. r. o., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) „odmietnutím odvolania“ proti rozhodnutiu Daňového úradu Bratislava (ďalej len „daňový úrad“) č. 9103309/5/1470929/2014 z 11. apríla 2014. Toho istého dňa bola ústavnému súdu doručená aj sťažnosť obchodnej spoločnosti L., s. r. o. (ďalej spolu aj „sťažovateľky“), ktorou namieta porušenie tých istých práv zaručených ústavou, resp. dohovorom „odmietnutím odvolania“ proti rozhodnutiu daňového úradu č. 9103309/5/1470644 z 11. apríla 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že označenými rozhodnutiami daňového úradu bolo sťažovateľkám určené zloženie zábezpeky na účet daňového úradu na daň z pridanej hodnoty, a to každej z nich v sume 340 000 €. Sťažovateľka uvádza, že proti rozhodnutiam daňového úradu podala odvolanie „elektronickými prostriedkami dňa 30.04.2014 na e-mail porušovateľa... v elektronickej forme... s doplnením podania v listinnej forme poštou“, oznámeniami zo 14. mája 2014 jej však daňový úrad oznámil ich odmietnutie, pretože neboli podané „do elektronickej podateľne podľa § 13 ods. 5 DP a tento formálny nedostatok podania podľa neho nemožno žiadnym spôsobom zhojiť ako tomu je v ostatných konaniach pred orgánmi verejnej moci“. Podľa názoru daňového úradu „sťažovateľ ako platiteľ DPH je podľa § 14 ods. 1 DP odkázaný výlučne na podanie cez portál verejnej správy podľa § 13 ods. 5 DP (pozn.: ako to bolo zo strany FRSSR dopredu verejne prezentované) a ak presne taký spôsob podania nie je vykonaný, podanie sa bude považovať za nepodané bez akejkoľvek možnosti opravy...“

S právnym názorom porušovateľa o správnosti spôsobu podania odvolania nesúhlasíme, keďže nemá zákonnú, ústavnú, forenznú (ESD) ani elementárnu logickú oporu - jedine ak politickú v záujme likvidácie nárokov súkromných osôb voči štátu.“

V uvedenom postupe daňového úradu vidia sťažovateľky porušenie ako základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, tak aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Daňový úrad, ktorý svoje prvostupňové rozhodnutie považuje za konečné a právoplatné, podľa sťažovateľky vážne obmedzuje jej ústavné právo na spravodlivý proces „v časti práva domáhať sa preskúmania prvoinštančného rozhodnutia a vôbec práva na spravodlivosť, ktorá je týmto odmietnutá...

V predmetnom konaní porušovateľ zdôvodnil svoje stanovisko len tým, že odmietnutie má byť dôsledkom porušenia povinnosti podľa § 14 ods. 1 DP, pričom podľa neho nie je možná sanácia podania podľa § 13 ods. 6 DP ani výzva na odstránenie nedostatkov podľa § 13 ods. 8 DP.

Ustanovenie § 14 ods. 1 DP nechráni žiadne ústavné právo. Je len vyjadrením práva štátu na efektívnu správu financií t.j. na šetrenie nákladov na komunikácii a času pri vybavení podania. Bez ohľadu na akékoľvek ďalšie argumenty k tejto povinnosti podľa sťažovateľa platí, že jej výkon nemôže obmedziť ústavné práva, keďže majú vyššiu právnu silu a chránia vyššie spoločenské hodnoty.

Porušovateľ nielenže obmedzuje ústavné práva bez ústavného dôvodu, ale ešte aj nesprávne vykladá zákonné dôvody. Také obmedzenie je podľa sťažovateľa nevyhnutne porušením ústavných práv.

Považujeme za podstatné zdôrazniť, že porušovateľ mal odvolanie k dispozícii v zákonnej lehote (potvrzuje to oznámením o odmietnutí) a toto odvolanie obsahuje podrobné dôvody a právnu argumentáciu, pre ktoré možno považovať napadnuté rozhodnutie za nesprávne. Porušovateľ s týmto vedomím napriek tomu necháva napadnuté rozhodnutie nadobúdať účinky. Takýto prístup je podľa nás už len z faktického pohľadu nezlučiteľný s princípom spravodlivého procesu.“

Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vydal vo veci rozhodnutie, ktorým vysloví, že daňový úrad odmietnutím *odvolaní proti rozhodnutiu*

č. 9103309/5/1470929/2014 z 11. apríla 2014 *a proti rozhodnutiu č. 9103309/5/1470644 z 11. apríla 2014 „porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“*, daňovému úradu prikáže prijať odvolania sťažovateľky z 29. apríla 2014 *„ako účinné a vybaviť ho podľa § 73 a nasl. Daňového poriadku“* a sťažovateľkám prizná náhradu trov právneho zastúpenia. Sťažovateľky zároveň žiadajú odložiť vykonateľnosť rozhodnutí daňového úradu z dôvodu rizika ich možnej likvidácie.

Dňa 11. augusta 2014 obchodná spoločnosť D., s. r. o., doručila ústavnému súdu oznámenie o svojom právnom nástupníctve po sťažovateľkách v dôsledku ich zlúčenia podľa § 69, § 152 a § 218a Obchodného zákonníka a pripojeným splnomocnením preukázala pokračovanie zastúpenia právnym zástupcom sťažovateľiek.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo

sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Pri príprave predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd z obchodného registra a z predloženého odpisu notárskej zápisnice z 15. júla 2014, obsahom ktorej je zmluva o zlúčení uzavretá medzi obchodnými spoločnosťami D., s. r. o., L., s. r. o., L., s. r. o., L., s. r. o., L., s. r. o., a L., s. r. o., zistil, že po doručení sťažností sťažovateľky zanikli zlúčením s obchodnou spoločnosťou D., s. r. o. Účinky zlúčenia označených obchodných spoločností nastali dňom zápisu do obchodného registra, teda 22. júla 2014.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyžaduje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Podľa § 107 ods. 4 OSP ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví.

Keďže ústavný súd zistil, že obchodná spoločnosť D., s. r. o., je právnym nástupcom zaniknutej právnickej osoby (sťažovateľky), primerane aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 107 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku pokračoval v konaní o tejto sťažnosti ďalej s obchodnou spoločnosťou D., s. r. o.

2.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 7324/2014 a sp. zn. Rvp 7328/2014 a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť, prihliadajúc na totožnosť v osobe právneho nástupcu sťažovateľiek (obchodnú spoločnosť D., s. r. o.), ako aj na totožnosť v osobe porušovateľa (daňový úrad) ústavný súd v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde a § 112 ods. 1 OSP rozhodol o spojení týchto sťažností na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v prvom bode výroku tohto uznesenia.

2.2 K dôvodom odmietnutia sťažností

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorého zmysel a účel spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ústavný súd v danej veci považuje za potrebné poukázať na svoje právne závery, ktoré už vyslovil vo svojej doterajšej judikatúre (III. ÚS 80/06, I. ÚS 354/08) vo vzťahu

k základnému právu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že odopretie súdnej ochrany vo veciach prieskumu rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy je v niektorých prípadoch dovolené „ex lege“, tento postup nie je ale namieste v prípade, ak ide o rozhodnutia a postupy, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd (II. ÚS 50/01). Posledná veta čl. 46 ods. 2 ústavy túto skutočnosť výslovne potvrdzuje, keď uvádza: „Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.“ Citovaná ústavná norma žiadnym spôsobom neustanovuje, v akom type súdneho konania a na základe akého návrhu majú súdy takéto rozhodnutia preskúmať, a ani sa nezmieňuje o druhu rozhodnutí, ktoré by mohli byť (z tohto dôvodu) vylúčené zo súdneho preskúmania, pretože smeruje výlučne k ich obsahovej stránke a jej prostredníctvom k základným právam a slobodám. V dôsledku toho v prípade, keď sa rozhodnutie, resp. postup orgánu verejnej správy (bez ohľadu na jeho druh či formálne označenie) dotýka niektorého zo základných práv a slobôd, z právomoci súdov nesmie byť vylúčené. Vylúčenie takéhoto rozhodnutia zo súdneho preskúmania (v správnom súdnictve) môže signalizovať porušenie čl. 46 ods. 2 poslednej vety ústavy.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 2 OSP v znení neskorších predpisov v občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo

právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 OSP a ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu alebo iným zásahom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Podľa § 247 ods. 2 OSP pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Napokon podľa § 247 ods. 3 OSP predmetom preskúmania môže byť za podmienok ustanovených v odsekoch 1 a 2 aj rozhodnutie, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok, ak sa stalo právoplatným.

Podľa § 250t OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa § 73 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prvostupňový orgán môže rozhodnúť o odvolaní, ak mu v plnom rozsahu vyhoví. Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať odvolanie.

Podľa § 73 ods. 2 daňového poriadku ak prvostupňový orgán o odvolaní podľa odseku 1 nerozhodne, postúpi odvolanie do 30 dní odo dňa začatia odvolacieho konania spolu s výsledkami doplneného daňového konania s úplným spisovým materiálom a s predkladacou správou na rozhodnutie odvolaciemu orgánu; o takom postupe upovedomí daňový subjekt.

Uvádzané právne normy svedčia o tom, že na prieskum zákonnosti postupu daňového úradu, ktorý rozhodol o podaniach sťažovateliek tak, že ich odvolania „považuje za nepodané“, je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Aj keď po formálnej stránke ide len o oznámenie daňového úradu (ako prvostupňového daňového orgánu) právnenému zástupcovi sťažovateliek, materiálne vzaté, ide o procesné rozhodnutie daňového úradu nekonať o sťažovateľkami podaných odvolaniach. Takéto rozhodnutie je podľa názoru ústavného súdu spôsobilým predmetom ochrany poskytovanej správnym súdnictvom podľa § 247 a nasl. OSP, o čom svedčí aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa ktorej „právomoc súdov v správnom súdnictve na preskúmanie rozhodnutí orgánov verejnej správy podľa § 247 ods. 1 a nasl. O. s. p. je daná aj v prípade, ak v osobitnom zákone nie je výslovne uvedené, že takéto rozhodnutie je preskúmateľné súdom v správnom súdnictve. Súd v takýchto prípadoch skúma, či boli splnené podmienky ustanovenia § 244 ods. 3 O. s. p., či boli alebo mohli byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti priamo dotknuté.“ (rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 2002, sp. zn. 6 SŽ 196/01). Dokonca aj na fiktívne rozhodnutia podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov, u ktorých absentujú náležitosti rozhodnutia vymedzené § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, sa vzťahuje prieskumná právomoc všeobecných súdov v správnom súdnictve (pozri R 45/2002).

Aj v prípade, že by bol postup daňového úradu vo veci odvolania podaného proti jeho rozhodnutiu kvalifikovaný len ako nečinnosť orgánu verejnej správy, boli sťažovateľky oprávnené domáhať sa postupom podľa § 250t OSP vyslovenia povinnosti orgánu verejnej správy v správnom súdnictve vo veci o podaniach sťažovateliek konať (a rozhodnúť). Ak by sa totiž daňový úrad odmietol zaoberať odvolaniami napriek tomu, že podľa ich názoru boli podané riadne a včas, išlo by zo strany daňového úradu o protiprávne konanie orgánu daňového úradu, ktoré je nezákonnou nečinnosťou orgánu verejnej správy. V tejto súvislosti je možné zdôrazniť, že ak sťažovateľky v petite sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd uložil daňovému úradu povinnosť prijať jej odvolania z 29. apríla 2014

a vybaviť ich, v podstate žiada, aby ústavný súd rozhodol vo veci, ktorá vzhľadom na už citované ustanovenie § 250t ods. 1 OSP patrí do právomoci všeobecného súdu.

Napokon, pokiaľ sťažovateľky samy v sťažnosti argumentujú, že nimi napádanými postupmi daňového úradu došlo k porušeniu ich základných práv a slobôd, potom z právomoci všeobecných súdov nemohol byť vylúčený prieskum zákonnosti takéhoto postupu, resp. rozhodnutia (čl. 46 ods. 2 ústavy). Túto právomoc všeobecného súdu nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom. Ústavou daná právomoc totiž neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovacia činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovatelia ako účastníci konania zvolili medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľom dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje.

V danom prípade preto ústavný súd dospel k záveru, že označený postup (rozhodnutie) daňového úradu bolo možné preskúmať žalobou v správnom súdnictve, o jeho využití sa však sťažovateľky vôbec nezmieňujú. Vykonanie ústavného prieskumu namietaného postupu (rozhodnutia) daňového úradu by preto bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, lebo jeho preskúmanie patrilo do právomoci všeobecných súdov.

Na základe uvedeného považoval ústavný súd za potrebné sťažnosti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na ich prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2014